

- XI; 6283 - 1941. január 27 - tétéles - egyhangú;
XII; 6498 - " - június 26. - költészet - öfbs;
" ; 6550 - " - okt. 9. - vegyes - egyhangú;

Selce, Kézdivásárhely m. 1946. x. 2. szám. keth.

Avatási éhizat: 446. / 1941-42.

rep: 1941. xii.

"Rite"

A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

386 19 41 / 19 42 szám.

Érk: 19 41. évi december hó 3 n.

Előirat: _____

drb. melléklet, Utóirat: _____

Birtoklatsra kiadatik:

Dr. Kondis andor

" Bogyay Ferenc

professor uraknak.

Debrecen, 1941. december hó 3-án.

[Handwritten signature]
e. i. dékán

Alfogatón. Czschewski

[Handwritten signature]

Elig jó, elfogadom!

1941. dec. 5.

[Handwritten signature]

A gazdasági és társadalmi tényezők
hatása a bűnözésre.

Doktori értekezés a büntetőjog
tárgyköréből.

Irta:

Horváth György
jogszigorló.

T a r t a l o m :

Bevezetés.

I. Fejezet: A bűnözés indító okairól
általában.

II. Fejezet: A vagyoni helyzet hatása a
bűnözés okaira.

III. Fejezet: Összefoglalás. A törvényhozás fe-
ladata a bűnözés vagyoni okai-
nak meggátlása céljából.

Forrásművek:

Finkey Ferenc: Büntetéstani problémák.
Bpest 1933.

Irk Albert: Kriminologia, Bp. 1912.

Angyal pál: A magyar büntetőjog tankönyve
Bp. 1909. II. kiad.

Földes Béla: Társadalom gazdaságtan. Bp. 1905.
IV. kiad.

Kónyi Manó: Deák Ferenc beszédei. Bp. 1903.
II. kiad.

Magyar Jogi lexikon. Bp. 1899. II. Köt.
/703-714 lap./

Finkey Ferenc: A csavargás, koldulás és iszákosság törvényhozási szabályozásához.
Bpest. 1910.

Bevezetés.

A kedvezőtlen gazdasági helyzet szinte kényszeríti az egyént a bűnözésre. Az állam elsődleges céljai közé tartozik az állampolgárai számára minél nagyobb boldogság biztosítása s ezt a célt szolgálja akkor is, ha hozzájárul a bűnözések csökkentéséhez.

Angyal Pál mondja "A magyar büntetőjog tankönyve" c. munkájának 57. lapján, hogy a "vagyonos osztály köréből alig kerül ki bűn-

tettes, viszont a munkanélküli szegények az összes bűncselekmények 80-90 százalékát követik el. A bűncselekményeknek elkövetési okul elsősorban a szükség hozható fel, mely különösen a létfenntartási cikkek körében veszedelmes.

Ez a veszedelem egyfelől az egyént, fenyegeti, amennyiben az életfenntartási szükségletek kielégítetlensége következtében ellenállóképesége csökken, másfelől a létfenntartáshoz szükséges eszközök huzamosabb nélkülözése az egyént bűncselekmények elkövetésére kényszeríti, mivel más módon a hiányt pótolni nem képes.

Igy azonban a társadalom, melynek tagjai bűncselekmények árán szerzik be szük-

ségleteiket, életképtelenné lesz.

Irk Albert szerint: "Az a néposztály, mely önfentartási szükségletei kielégítésében állandóan akadályozva van, hogy rendes kielégítésük helyett azok állandó visszafejlesztése szokásos, ott a testi degeneráció ikertestvére a lelki elcsenevészesedés is előbb utóbb kiburjánzik.

/Kriminológia 237.lap./

Ez a degeneráció főleg pedig a lelki elcsenevészesedés a bűncselekményekhez vezet, különösen, ha a társadalmi rétegek nem képesek arra, hogy az ilyen csenevész tagjait kiemelje az erkölcsi fertőből arra a színvonalra, melyen a bűnözési hajlam már elfojtható.

Azok a bűnösök, akik a szellemi, vagy az anyagi lesüllyedés következtében léptek a bűn útjára, akkor sem térnek már le arról, ha anyagi helyzetük valamennyire megjavult, mert közben megszokták a dologtalan léha életmódot s a bűnözésii kedvet, amely inkább csábítja őket, mint a tisztességes megélhetés és a munka.

Éppen ezért ezeket a bűncselekményeket csírájukban kell elfojtani, ez a csira pedig nem más mint a nyomor.

Vizsgáljuk meg mármost, hogy ez a társadalmi csapás, melyet kiküszöbölni soha, de enyhíteni lehet, milyen kihatással van a másik társadalmi szörnyetegre a kriminalitásra.

Ezzel kapcsolatban merül fel az a kérdés, hogy egyfelől mily tényezőkkel lehetne csökkenteni a büntetendő cselekmények jelenlegi számát, másfelől miképpen lehetne közrahatni arra, hogy a jövőben a kriminalitás az egész társadalomban minél kevesebb egyéni szerencsétlenséget és a sértetteknek minél kevesebb jogsérelmet és anyagi kárt okozzon.

Mindezekelőtt azonban vizsgáljuk meg a büntetendő cselekmények kóroktanának a fejlődését.

I. Fejezet.

A bűnözés indítóokairól általában.

Amióta az emberek társas együttélésben vannak, közülük egyesek mindig követtek el olyan nagyobb mérvű jogsértéseket, melyek másoknak a jogait és az összesség jogrendjét csorbitották.

A jelenkor törvényhozása a jogsértő cselekmények közül egyeseket büntetendőnek nyilvánít és azok megtorlását állami feladatnak tekinti.

A büntetendő cselekményeket éppugy,
mint az embereknek többi akár jó, akár rossz
tetteit évszázadokon át úgy fogták fel,
mint az emberi akarat szabad nyilvánulá-
sát. A közfelfogás szerint az emberek azért
követnek el bűncselekményeket, mert gonoszak,
és habár módjukban lett volna jól is csele-
kedni, mégis a rosszra határozzák el magu-
kat.

Az utolsó évszázadban azonban már a
büntető törvényhozás és a birói gyakorlat
egyformán figyelembe vették azt, hogy a bü-
ntetendő cselekmények elkövetésére vezető el-
határozás nem valamelyik korlátlan szabad
akarat folyománya, hanem, hogy arra a szabad
elhatározásra különböző indítóok, nagyon
eltérő külső viszonyok és körülmények hat-
nak.

Viszonyt elfogadta a törvényhozás azt is, hogy egyes tények, körülmények érzések megtartóztató hatást gyakorolnak azokra, akik a büntetendő cselekményt később mégis elkövették.

Elmélet és törvényhozás egyformán leghathatósabb ilyen visszatartó oknak tartja a büntetéssel való fenyegetést, illetőleg a büntetés végrehajtását.

A büntetendő cselekményekre vezető és azoktól visszatartóztató okok törvényhozásifigyelmebevételének kétségtelen bizonyítékai azok a rendelkezések, amelyek az enyhítő és súlyosbító körülményekről, valamint a különböző indítóokból elkövetett büntetendő cselekményeknek különböző büntetéséről szólnak.

Erre vonatkozóan gyakorlati példának lehet felhozni az 1843-as magyar büntető törvényjavaslatot, melyben Deák Ferenc és nagynevű munkatársai az enyhítő és súlyosbító körülményeknek tárgylását oly alakban részletezik, amely egészen kétségtelenné teszi, hogy az emberi lélek működését, az arra ható életviszonyokat milyen bámulatosan ismerték.

Kónyi Mamó említi a "Deák Ferenc beszédei" című művének 1-7. lapjain, hogy Deák Ferencnek első védő irata, ~~nyilat~~ melyet még 1829-ben Zalavármegye törvényszéke előtt egyik rablógyilkos bűnperében készített, azt igyekszik kimutatni, hogy a szerencsétlen vádlottnak elzüllését és súlyos büntette-

it az okozta, hogy nagy szegénységben megfelelő erkölcsi nevelés nélkül növekedett fel, később pedig nem saját hibájából, hanem csak szerencsétlenségére gonosz környezetbe, olyanok közé jutott, akik többszörös rablásokra csábították.

Ezek a fejtegetések tehát beleillenek azokba a tanokba, amelyeket különösen a francia iskola tanít a társadalmi környezet rontó befolyásáról.

A múlt század eleji büntetőjogászok is kezdik már hangoztatni, hogy a bűncselekmények okait vissza kell vezetni az egyéne^{sa}n kívülálló társadalmi és gazdasági okokra. Ez azonban csak kivételszámban ment.

A hivatásos büntetőjogászok tul-

nyomó többsége a XIX.század utólsó két évtizedéig szakmáját mint jogtudományt, egyedül a jogi vonatkozások szempontjából és dogmatikai fejtegetésekkel művelte, és ha figyelembe vette is, hogy a bűncselekmények elkövetésére egyes tényezők befolyással vannak, ezeket csak olyan mellék körülménynek vették, melyeket a büntettes szabad akaratával mindig elháríthatott volna.

Ennélfogva ezek az írók a bűncselekmények társadalmi és gazdasági okainak vizsgálatát nagymértékben elhanyagolták.

A büntetőjog terén a múlt század utólsó évtizedeiben az új tudományos irányoknak egész sora kezdődött.

Ezen új irányok vezérférfiainak és a társadalmi, valamint természettudományok egyes

kiváló művelőinek az érdeme, hogy a XIX. század első éveiben már több államban tudományosan és rendszeresen, ~~XXIX~~, nagy alapos-sággal kutatják a büntetendő cselekmények okait és tényezőit.

Vizsgálják azokat a társadalmi állapotokat, gazdasági és egyéb életviszonyokat, amelyek az általános emberi tulajdonságokon felül kedvezőleg hatnak a büntetendő cselekmények elkövetésére, vagy éppen a bűnösség növekedését idézik elő.

Ezeknek a behatásoknak az okait aztán bűnügyi kóroktannak, bűnügyi etiológiának nevezték. Az elnevezés valóban találó. A büntetendő cselekmények a társadalmi életnek éppen olyan kóros jelenségei, mint a betegségek az emberi szervezetnek.

Aki a büntetendő cselekmények okait vizsgálja éppen úgy kóroktant művel, mint az az orvos, aki a betegségek okainak felderítésén fáradozik.

A büntügyi kóroktan rendkívül fontos kiegészítő ágazata a büntetőjogtudománynak.

Célja, hogy megmentse a bűnöst, még mielőtt elkövette volna a bűncselekményt. Ha azt, aki más körülmények közt büntetendő cselekményt követett volna el, megmentik a tisztességes életnek, és megelőzik azt, hogy börtönbe jusson; viszont pedig azt, aki ellen a büntetendő cselekmény irányva lenne, megóvják egészségének, becsületének megtámadásától, akkor ez sokkal kívánatosabb és megbecsülendőbb eredmény, mint a legnagyobb gonddal keresztülvitt büntetési rendszer

végrehajtása.

A bűnügyi kóroktannak tehát végső eredményben emberiesség céljavan. Éspedig a büntetendő cselekmények számának a csökkentése, és ezáltal az egész társadalom jogrendjének megvédése, valamint a veszélyeztetett egyes emberek lehető megóvása; egyuttal pedig megmentése azoknak az embereknek, akik a büntetendő cselekmények elkövetése esetén bűnbe jutnának.

Ez a feladat azonban a gyakorlatban sokkal bonyolultabbnak mutatkozik, mint amilyenek első pillanatra látszik.

Annak, hogy az egyesek magukat a büntetendő cselekmények elkövetésére határozzák el, sok féle oka lehet.

A kriminalitásnak tehát, amint ez vala-

mely népnél, vagy valamely országban jelentkezik, sokféle oka van.

A múlt század utolsó évtizedeiben fellépett új büntetőjogi iskolák munkásai egyrészt a természettudományi világnézetet, és gondolkodási módot, különösen az orvosi tudományok némely tételeit, másrészt a társadalom tudományok kutatási módszereit átvitték a büntetőjog terére is.

Közülük egyesek tanulmányozták az emberek testi szervezetét, degeneráltságát s ennek okait. Mások főleg a büntetettek lelki életét és azon elmeorvosi tüneteket tüneteket vizsgálták, amelyeket a bűncselekményre vezetőknél tekintettek.

Különösen a franciák a társadalmi környezet és életviszonyokat kutatták, amelyek közt a büntetettek élnek.

Ezzel kapcsolatban az új írók közül sokan a büntetendő cselekmények okait és tényezőit iparkodtak felderíteni és alapfelfogásuk szerint, mely különböző volt, a kriminalitás magyarázatát más és más élettani tényezőkben látták.

A mi kérdésünkbe a francia iskola tanítása illik bele, amelyik szemben az ember-tani és elmeorvostani magyarázattal - azt tanította, hogy a büntetendő cselekmények elkövetésére a társadalmi helyzetnek és a környezetnek van a legdöntőbb befolyása.

Nagy érdem illet meg ennek az irányzatnak a kifejlődésében Quetelet Bruxellesi tanárt, aki óriási munkát végzett, a tudomány haladása elé új utakat vágott és a bűnügyi statisztika terén is magadandó eredményeket ért el.

Alapvető nagy munkája: "Az ember-ről és tehetségei kifejlődéséről, vagy a társadalmi physika kísérlete./II.kiad.1869/ tartalmazza a szerző rendszerének foglalat-ját.

Bennünket közelebbről érdeklő részle-tekkel idézett műve I.kötetének 94-97 lap-jain találkouink, ahol a következőket mondja többek között.:

"A társadalom magában hordja mind-azokat a büntetendő cselekményeknek a csi-ráit, amelyeket el fognak követni. Bizonyos értelemben a társadalom az, amely a bünteten-dő cselekményeket előkészíti, a büntettes csak eszköz, aki azokat végrehajtja.

Mindenesetre azt a szerfelett álta-lánosságban tartott tétetet nem szabad betü-

szerinti értelemben venni, mert azt Qetelet is hangsúlyozta, hogy a társadalmi jelenségekre nem lehet merev fizikai törvényeket megállapítani s mintahogy a társadalmi, gazdasági jelenségek változók, úgy ennek az elvnek is alkalmazkodnia kell azokhoz a változásokhoz.

.....

II. Fejezet.

A vagyoni helyzet hatása a bűnözés
okaira.

A bölcselek, a szépirók és a költők
valamint államférfiak évezredek óta különböző
nyilatkozatot tettek arra nézve, hogy a vagyoni
helyzet minő hatással van az emberek erkölcsi
magatartása tekintetében.

Az indeterminizmus híveit kivéve senki
sem vonhatja kétségbe azt, hogy az egyéneknek
egyes társadalmi osztályoknak, valamelyik nép-

nek gazdasági viszonyai, a gazdasági szükség-
letek és azok kielégítésének eszközei, a nyo-
mor, a jólét, a gazdagság fontos szerepet ját-
szanak abban, hogy az emberek minő magatartást
kövessenek és egyuttal jelentékeny mérvben
hatnak közre az egyeseknek, vagy a társadalom-
nak jó vagy rossz cselekményeire.

Ezért mindegyik munkában, amelyik a bün-
tetendő cselekmények kóroktanát vizsgálta, a
gazdasági viszonyoknak helyet kell találniok.

Dé ebben a kérdésben a vélemények a
vélemények árnyalatai sok tekintetben elté-
rők és nagyon különbözők a megfigyelésnél
és a következmények levonásánál követett mód-
szerek is.

Egyes írók a bűncselekményeknek egyes

adott részleteit elemzik, vagy azt kutatják, vajjon ennek, vagy annak a büntettesnek minő a gazdasági helyzete, vagy mi volt az egyes büntetendő cselekményeknek indító okai.

Mások az egész művelt világ, vagy egyik másik ország, vagy tartomány statisztikai adatait hasonlítják össze. Például a gabona árak emelkedését, vagy csökkenését hozzák kapcsolatba a kriminalitás változásával.

Azoknak az íróknak a felfogása, akik a gazdasági viszonyoknak a ~~ex~~ kriminalitásra gyakorolt befolyását tudományosan vizsgálták, általában három csoportba foglalhatók.

a/. Vannak akik azt vitatják, hogy a büntetendő cselekmények számát és természetét kizárólag a gazdasági helyzet határozza meg.

Ilyenek különösen a socialdemokrata írók.

b/.Vannak olyanok,akiknek a főlfogása szerint a gazdasági viszonyok semmi nemü befolyást nem gyakorolnak a bünösségre. A criminalitást más tényezők és pedig vagy élettani faktorok,vagy a büntettes szabad akaratata irányozzák.

Ezek az írók - kiknek a száma egyébbként elég kevés - tehát kiindulási pontjuk szerint nagyon lényegesen eltérnek egymástól,mert közülük többen a bünügyi embertani iskola hivei közé tartoznak és a született bünösök determináltságát vitatják;ezzel szemben a régi büntetőjogi iskolák legtöbb hive indeterminista.

Ennélfogva ez a két csoport

irói csak a végső következtetéseknél találkoznak, amennyiben tagadják a gazdasági tényezőknél a bűnözésre való hatását.

c/. Van aztán olyan álláspont is amely szerint a gazdasági helyzetnek nagy súlya van ugyan a bűnösség előidézésében és mértékének meghatározásában, de a gazdasági tényezők befolyása nem kizárólagos, hanem az illető írók szerint kisebb, vagy nagyobb.

Ide tartoznak főleg a francia iskola hívei, akik tehát bizonyos közvetítő álláspontot foglalnak el az előbbi két csoport iróival szemben, akik kétségtelenül végletekbe mentek, mert kétségtelen, hogy a bűnözésnek gazdasági okai is vannak, azonban nem kizárólagosan, merthiszen ezek a többi, egyéb természetű okokkal együtt alkotják csak a bűn-

cselekmények elkövetésének indítékait.

Erre vonatkozóan Quetelet kimutatja fent idézett művének 279.lapján,hogy habár a nyomort általában véve rosszra esébitónak mondják,mégis Franciaországnak és Németalföldnek legszegényebb tartományaiiban követnek el legkevesebb bűncselekményt.

A criminalitásnak a veszélye nem jelentékeny az országnak azon részein,amelynek lakosai habár szegények is,de szorgalmasak,józanok és becsületesek.Munkájukkal kielégíthetik szükségleteiket,

Ehhez még az is hozzá járul,hogy az ilyen vidék vagyoni megoszlása rendszerint egyenletes,ennélfogva a vagyon egyenlőtlen-sége kevésbé érezteti hatását és így kevesebb kisértést okoz.

Ellenben az országnak azon részeiben és különösen azokban a nagyvárosaiban, ahol nagy vagyon van összehalmozva és amelyekben egyuttal tekintélyes számra megy a proletárok tömege, a vagyontalanok napról napra észlelik a vagyon egyenlőtlenségét, továbbá a nagy fényűzést s ennél fogva nagyobb mértékben érzetik szegénységüket és inkább vannak kísértésnek kitéve.

Az ipart űző vidékeken pedig, ahol politikai mozgalmak, vagy gazdasági válságok ezer és ezer munkást jóléteből egyszerre a nyomorba döntenek, ezek a gyors változások következtében beállott esetleges vagyoni különbségek gyakran büntetendő cselekményekre vezetnek.

Ez a felfogás csakugyan helytálló, mert különbséget tesz szegény és szegény, nyomorgó és nyomorgó között.

Valóban azt az egyszerű falusi napszámost, aki becsületos és nehéz munkával bár, de megkeresi mindennapi kenyerét, nem lehet egy kategóriába venni a nagyváros forгатagában meghuzódó vagyontalan, dologkerülő csavargóval, aki habár szintén megkereshetné azt az összeget, amely elegendő lenne létfontartási szükségletei kielégítésére, de nem teszi ezt, hanem inkább bünre adja a fejét a proletár gógtól és a vagyonos osztály elleni gyűlölettől vezérelve.

Itt is tehát arra az eredményre jutunk, hogy maga a nyomor nem jelent egyszers-

mind bűnre való hajlandóságot, mert hogy ilyen-
nek tekinthető legyen szükséges még más körülmények
fenforgása is.

A nyomor csak ott szül elégedetlenséget és visszahatást, ennek következményeképpen
bűnre való hajlandóságot, ahol a nyomorgók együtt élnek a
vagyonosakkal és így felnagyított képben látják szegénységüket.

Ez pedig a nagyvárosban fordul elő, mert a város az, ahol igen sok rétegű a lakosság s a legellentétesebb érdeki osztályok kerülnek egymás mellé és így elő van készítve a társadalmi harc, melyben a vagyontalan osztálytagjai gyakran bűncselekmények elkövetésére ragadtatják magukat.

Ezek a bűncselekmények rendszerint

lopásból állanak, mivel ez látszik legkézenfekvőbbnek a nyomorgó előtt arra, hogy szükségleteit könnyű szerrel lehetőleg nagyobb munka nélkül kielégítse.

Ezeknél tehát elsősorban a munkakerülésre kell fektetni a fősúlyt, mivel a nyomoruk ennek a következménye.

Azt már a francia szocialista írók is megállapították, hogy a munkának jótékony hatása van.

Eszerint az összefüggés a criminalitás nagyobbodása és a termelési módok között összefüggés van, ez az összefüggés azonban nem okozati, hanem esetleges, alkalmi.

Nézzük mármost a különböző iskolák felfogását a kérdésre vonatkozólag.

A szocialista írók, kiknek felfogása Marx tanain alapulnak, elfogadták a francia iskolának a környezet befolyására vonatkozó elméletét, csak hogy kiegészítik azt a társadalmi materializmus elméletével. A francia iskola követői ugyanis habár méltányolják a gazdasági helyzet hatását, mint a büntetendő cselekményeknek közvetlen okát, mindamellett a teljes felelősséget mégsem tulajdonítják a társadalom gazdasági szervezetének.

Ezzel szemben a szocialista irodalom azt vitatja, hogy a kedvezőtlen anyagi helyzetnek és ebből folyólag a kriminalitásnak fő oka a társadalomnak kapitalista szervezete és minden bajnak orvoslása lenne a megántulajdonnak teljes eltörlése, vagy legalább is az, hogy

a termelés eszközeit kivennék a magán tulajdonból és a köztulajdon tárgyaivá tennék.

Ez a tan tehát az egyész criminalitásnak materialista felfogása.

A Marx tanokat az írók kétféleképpen alkalmazzák.

Az íróknek egyik csoportja, mely csoport élén Colajanni áll, /Főműve: La Sociologia Criminale. Catania 1889./ azt vitatja, hogy a büntetendő cselekményeknek közvetlen oka az a gazdasági méltánytalanság és bizonytalanság, melyet korunknak gazdasági viszonyai feltüntetnek, valamint a bajoknak az a hosszú sorozata, melyet korunk társadalmában megtalálunk.

A másik csoport írói úgy tekintik a büntetendő cselekményt, mint természetes

visszahatást azok részéről, akiket a kapitalizmus kizárt a föld javaiból, visszahatást a tulajdonosok kiváltságai és azon rendszabályok ellen, amelyeket ezen javak védelmére alkalmaztak.

Mind a két csoport irói megegyeznek tehát abban, hogy kizárólag a materializmus szempontjából vonják le következtetéseiket.

A különbség mégis az, hogy az előbbi csoport irói a kriminalitást, az utóbbiak ellenben a társadalom szervezetét vizsgálják materialista szempontból.

A kiindulási pontban van tehát közöttük különbség, a végső következtetésénél azonban találkoznak, amennyiben szerintük az egész társadalmi környezetnek be-

folyása a gazdasági környezetnek hatására z sugorodik össze, az egész társadalom tevékenységét gazdasági okok határozzák meg.

Különösen áll ez a büntetendő cselekményekre, amelyeket különösképpen gazdasági okok irányítanak.

A két szélsőséges álláspont között a kiegyenlítő nézetet a közvetítő iskola foglalja el.

A közvetítő iskola álláspontja szerint is fontos szerepet játszanak a gazdasági okok a bűncselekmények elkövetésénél, mégsem a nyomor azonban a bűncselekmények legfőbb oka.

Inkább bűncselekményre visz a nagy gazdaságnak, a kielégithetetlen élvezeteknek

mértéktelen vágya, melyet a jelenkor gazdasági fényüzése felidéz.

Arra az eredményre jutunk tehát, hogy a gazdasági viszonyok csak akkor rejtik magukban a criminalitás csiráit, ha a gazdasági életben ellentétek származnak az egyes osztályok között. Ez az ellentét pedig leginkább kiütököző a nagyvárosokban, ahol éppen az ellenzéticas érdekű és vagyoni helyzetű osztályok kerülnek egymás mellé.

Ez pedig hátráltatja a társadalmi élet nyugodt fejlődését, mert mint Irk Albert mondja: "Egy társadalom nyugodt fejlődését csakis a szükségletek harmonikus kielégítése biztosítja." /Kriminologia 238 l./

III. Fejezet.

Összefoglalás. A törvényhozás feladata a bűnözés vagyoni okainak meggátolása céljából.

Vizsgálódásaink eredményét tehát összefoglalhatjuk abban, hogy a bűncselekmények okai többfélék.

Sok száz embert a velük született szervezeti rendellenességek, másokat szerveztük elkorcsosulása visz bűncselekményre. Ilyennek tekinthetők az alkoholizmus, a dorbézoló életmód áldozatai.

Az emberek többségét gyakran irányítják önző egyéni érdekek. Nem egyszer előfordult már az az eset, hogy a bűnös azért támadja meg mások legfontosabb javait, hogy veszélyesség vált vetélytársággól szabaduljon.

Sok embert irányít cselekvésében az élvezetek mohó hajszolása, a nagyravágás, a hatalom után való kapaszkodás és más hasonló szenvedélyek, melyek őket sok esetben bűncselekményekre ragadtatják.

Kétségtelen a testi tényezőknek, főleg a táplálkozás mennyiségének, és a szeszes italoknak a hatása.

Hazánkban is a bűncselekmények ijjesztő nagy számát követik el az alkoholizmus hatása alatt.

A fenti vizsgálódásaink során láttuk

a gazdasági tényezők hatását, közelebbről a nyomor és általában a vagyoni ~~ténye~~ Helyzet befolyását a bűnözésre. Láttuk, hogy ez a tényező igen jelentős mértékben jön számításba, mindazonáltal egyoldalú a marxista kriminológusok álláspontja, mert a bűncselekményeknek nem egyetlen tényezője a büntettes gazdasági helyzete és különösen nem kizárólagos tényező a magántulajdon rendszere.

Még a vagyon elleni bűncselekmények elkövetőit sem mindig gazdasági tényezők vezetik. Sok százezren egyszerű, sőt szűkös gazdasági viszonyok közt is megelégedetten élnek és eszük ágában sincs bűncselekményeket elkövetni. Ezzel szemben sok gazdag ember szédelő

ügyletekkel, csaláspkka, megvesztegetésekkel iparkodik összehaíácsolt vagyonát folytonosan növelni.

Csak az elkövetett bñncselekmény indító okainak tüzetes vizsgálata alapján lehet tehát megállapítani azt, hogy milyen tényezők befolyásolták a cselekmény elkövetését.

Eppen ezért mind az államnak, törvényhozási szabályokkal és kormányzati intézkedésekkel, mind pedig a társadalomnak módjában kell hogy álljon a bñncselekmények társadalmi tényezői ellen hathatós küzdelmet kifejteni,

A legfontosabb és a legtöbb sikerrel járó tennivaló az elhagyott társadalmi osztályok, különösen a gyermekek védelmének az előmozdítása. Hasonló kötelesség még az alsó néposztályok főleg a nagy munkásosztály jólété-

nek az előmozdítása és művelődési viszonyainak javítása.

Küzdeni kell továbbá a gazdasági visszaélések ellen, melyek az alsóbb néposztály kizsákmányolását és tönkretételét célozzák.